

Oprettelse af en fri grundskole

Danmarks Privatskoleforening

Stor set alle ca. 500 frie grundskoler i Danmark er medlem af en skoleforening. Der er 6 skoleforeninger i Danmark, hvoraf Danmarks Privatskoleforening er den største med ca. 43.000 elever fordelt på 125 medlemsskoler. I Danmark er der ca. 90.000 elever på friskoler og privatskoler, fordelt på ca. 500 frie grundskoler. Foreningens opgave er at yde service til skolerne i alle mulige spørgsmål vedrørende skolen og dens drift, herunder at hjælpe forældre med at starte nye skoler.

Har du spørgsmål vedr. start af en ny skole, er du velkommen til at kontakte os.

Initiativgruppen

Den frie grundskole tager som regel udgangspunkt i en initiativgruppe, der går sammen for at danne en fri grundskole som et alternativ til folkeskolen. En fri grundskole kan være oprettet ud fra bestemte pædagogiske, religiøse, ideologiske perspektiver, men ofte indgår der også andre tungtvejende overvejelser, fx hvis en lokal folkeskole lukker, og forældrene i et lokalområde ønsker at fastholde et lokalt skoletilbud.

Den frie grundskole som selvejende institution

Frie grundskoler i Danmark oprettes som selvejende institutioner. At en fri grundskole er en selvejende institution betyder, at den drives uafhængigt af andre organisationer, selskaber, skolens stiftere mv. Den formue, som skolen måtte have, er ligeledes bundet i institutionen selv, og der kan ikke gøres krav mod denne fra medlemmer af forældrekrædsen eller skolens bestyrelse. Skolens midler kan udelukkende gå til formålet, nemlig undervisning. Derudover har den selvejende institution en bestyrelse som øverste ansvarlig for institutionens drift og økonomi.

Rammerne for skolens virksomhed findes i *Lov om friskoler og private grundskoler m.v.*

Skolens undervisning

Skolens undervisning skal stå ”mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen” hedder det i friskoleloven og grundlovens § 76, som danner grundlag for de frie

grundskolers virksomhed, herunder de statslige tilskudsordninger. Men det hedder også, at skolen indenfor rammerne af loven giver ”undervisning, der stemmer med skolernes egen overbevisning, og tilrettelægger undervisningen i overensstemmelse med denne overbevisning.”

Skolens undervisning skal dække folkeskolens fagkreds, dvs. naturvidenskabelige, humanistiske og praktisk/musiske fag. Skolen tilrettelægger selv undervisningen – der er for eksempel ikke krav om et særligt ugeskema med timer og fag. Men det skal fremgå af skolens undervisningsplan, hvorledes undervisningen i fagene tilgodeses. Skolen skal udarbejde slutmål, delmål og undervisningsplaner for fagene – hvis skolen ikke ønsker at udarbejde egne mål og undervisningsplaner, skal skolen følge folkeskolens ”Fælles mål”.

Rammer for skolens undervisning fastsættes i *Lov om friskoler og private grundskoler m.v.*

Man kan læse mere om kravene til skolens undervisning i *Vejledning om undervisningspligtens opfyldelse i friskoler og private grundskoler og tilsynet hermed* samt i *Vejledning om udarbejdelse af del- og slutmål samt undervisningsplaner for friskoler og private grundskoler*

Godkendelsesprocedure i Undervisningsministeriet

For at kunne modtage driftstilskud fra staten, skal en fri grundskole anmeldes til Undervisningsministeriet. Det sker ved at rekvirere og indsende 2 skemaer (anmeldesskema og oplysningsskema) indeholdende en række oplysninger til Undervisningsministeriet (bl.a. oplysninger om skolenavn, beliggenhed, godkendelser fra bygnings- og brandmyndigheder, navn på skoleleder, klassetrin mv.), samt et depositum på kr. 30.000. Derudover skal skolens vedtægter indsendes til godkendelse. Oprettelse af en fri grundskole skal desuden anmeldes til kommunalbestyrelsen i skolekommunen.

Disse ting skal gøres i god tid, og senest et år forud for det skoleår, for hvilket skolen ønsker at modtage tilskud. Det forudsætter, at anmeldesskema skal være Undervisningsministeriet i hænde senest 15. august året før, skolen skal starte, tillige med 20.000 kr., der udgør første rate af depositum. Anden rate, der er på 10.000 kr., forfalder senest 1. februar i året, hvor skolen skal starte til august. Sammen med anden rate skal skolens vedtægter ligeledes indsendes til godkendelse. Senest 1. juni skal det sidste skema med oplysninger om skolens forhold indsendes. I september måned, efter skoleårets start, tilbagebetales depositum, såfremt skolen opfylder bestemmelserne og er berettiget til at modtage tilskud.

Oversigt over frister

- Den 15. august: Anmeldelse og indbetaling af første rate (20.000 kr.) af depositum.
- Den 1. februar: Indbetaling af anden rate (10.000 kr.) af depositum (+ indsendelse af skolens vedtægter)
- Den 1. juni: Oplysningsskema indsendes (vedr. forskellige oplysninger om skolen).

Skemaer om anmeldelse m.v. til Undervisningsministeriet kan fås ved henvendelse til Danmarks Privatskoleforening eller Undervisningsministeriet.

Skolens økonomi

Danmark har en meget lang tradition for, at staten bidrager økonomisk til drift af frie grundskoler. Dette bidrag udgør ca. 70 % af en fri grundskoles indtægter. For at skolen kan modtage dette tilskud, skal en række bestemmelser være opfyldt. Disse bestemmelser fremgår af friskoleloven. De øvrige ca. 30 % af skolens driftsomkostninger opkræves i form af forældrebetaling.

Statsligt driftstilskud, bygningstilskud og SFO-tilskud

Frie grundskoler, der er godkendt i Undervisningsministeriet som beskrevet ovenfor, modtager et undervisningstilskud og SFO-tilskud, som ydes med virkning fra august i det første skoleår. Desuden ydes bygningstilskud med virkning fra januar i det første skoleår.

Endvidere kan skolen søge ekstra tilskud til specialundervisning, ligesom der er tilskud til vikarer ved medarbejdernes sygdom og barsel. Yderligere findes tilskudsordninger til særlige formål, såsom fripladser, befordring, sygeundervisning og fleksjobordninger.

Undervisningstilskuddet fremgår af finansloven som et gennemsnitligt tilskud, der ydes til frie grundskoler alt efter antallet af elever ved skolen. For finansåret 2009 er det gennemsnitlige tilskud pr. elev **43.260** kr. ifølge forslaget til finanslov for 2009. Denne bevilling fordeles til skolerne efter en særlig beregningsmodel, der fastsætter takster som bruges til beregning af skolens tilskud. Størrelsen af skolens tilskud afhænger af skolens størrelse (elevtal), elevernes alder, skolens beliggenhed. Taksterne fremgår af finansloven.

Udover driftstilskuddet ydes der også et bygningstilskud der i finanslovsforslaget for 2009 udgør **1.948** kr. pr. elev, og et tilskud til skolefritidsordningen på **10.348** kr. pr. barn fra børnehaveklassen til og med 3. klasse i fritidsordningen. Satserne for disse tilskud fastsættes også i finansloven.

Skolens elevtal opgøres pr. 5. september. Elevtalsoplysningerne skal være attesteret af elevernes bopælskommune, ligesom hele materialet skal attesteres af skolens revisor. Oplysningerne skal indsendes til Undervisningsministeriet, som udsender skemaerne, der skal anvendes til anmodning om tilskud, i august måned.

Statstilskuddet udbetales normalt hver måned forud, dog vil udbetaling af det første statstilskud for en nyetableret skole først ske i november/december måned, når Undervisningsministeriet har godkendt skolen og konstateret, at der er tilmeldt det krævede antal elever ved skolen. Skolen modtager på dette tidspunkt tilskudsbeløbet med virkning fra 1. august. Herefter vil skolen få udbetalt driftstilskud hver måned.

Bestemmelserne om tilskud fremgår af ***Bekendtgørelse om tilskud m.v. til friskoler og private grundskoler m.v.***

Elevtal og 5. september

Det er en betingelse for modtagelse af statstilskud, at en fri grundskole har mindst 32 elever fordelt på børnehaveklassetrinnet. - 7. klassetrin pr. 5. september året før finansåret. For nyoprettede skoler er elevkravet dog mindre de to første år. I det første skoleår skal der være indskrevet mindst 14 elever pr. 5. september, og mindst 24 elever pr. 5. september det

andet år. Frie grundskoler skal hvert år indberette elevtallet pr. 5. september til Undervisningsministeriet.

Egendækning - elevbetaling

For at en fri grundskole er berettiget til at modtage driftstilskud fra staten, er det en betingelse, at skolen har andre indtægter ud over driftstilskuddet. Skolen skal selv skaffe midler svarende til minimum 1/8 af det gennemsnitlige tilskud pr. elev. Dette betyder, at hvis staten giver et tilskud på 43.260 kr. pr. elev (år 2009), skal skolen selv yderligere skaffe 1/8 heraf, dvs. kr. 5.408 pr. elev. Dette beløb skaffes normalt ved elevbetaling (skolepenge), hvor skolen fastsætter, hvad det skal koste at have en elev gående i skolen. Elevbetalingen skal være ens for alle elever på det samme klassetrin, men skolen kan differentiere, så det eksempelvis er billigere at have børn på de små klassetrin end på de store.

Fordelingssekretariatet – tilskud til vikar, friplads m.v.

Foruden de statslige driftstilskud kan en godkendt fri grundskole også få andel i de tilskud, som i henhold til friskoleloven administreres af Fordelingssekretariatet for friskoler og private grundskoler. Det drejer sig om tilskud til vikarudgifter for lærere og pædagoger, sygeundervisning, lærernes kursusdeltagelse og efteruddannelse m.v. Derudover yder Fordelingssekretariatet også tilskud til nedbringelse af skolepenge, den såkaldte ”friplads”-betaling, ligesom der ydes tilskud til fripladser i SFO'en. Der ydes også i begrænset omfang tilskud til elevernes befordringsudgifter. Fordelingssekretariatet er beliggende i Slagelse og de forskellige tilskudsmuligheder er omtalt på sekretariatets hjemmeside www.fordelingssekretariatet.dk. Sekretariatet yder også gerne råd og vejledning til den enkelte skole om tilskudsmulighederne og administrationen heraf.

SU-Styrelsen – tilskud til specialundervisning

Skoler, der har behov for ekstra tilskud til specialundervisning, kan søge tilskud hertil. Tilskuddet administreres på Undervisningsministeriets vegne af SU-Styrelsen. Ansøgninger om tilskud til specialundervisning skal være påtegnet af en skolepsykolog og i øvrigt være vedlagt relevante oplysninger, herunder skolens planer for indsatsen. Skolen samarbejder med PPR-kontoret i skolekommunen og har krav på samme betjening, som gives i folkeskolen.

Revision og regnskabsaflæggelse

Frie grundskoler er underlagt *Bekendtgørelse om regnskab for frie grundskoler m.v.*, der stiller nærmere krav til aflæggelse af skolens regnskab. Derudover skal skolerne også overholde de retningslinier for revision, der findes i *Bekendtgørelse om revision og tilskudskontrol m.m. ved frie grundskoler m.v.* At disse bestemmelser opfyldes af skolen, er en af bestyrelsens vigtigste opgaver at påse. Hvis en skole forvalter tilskudsmidler i strid med bestemmelserne, kan Undervisningsministeriet stille krav om tilbagebetaling af tilskud.

Skolens vedtægt

Forud for etablering af en fri grundskole skal forældrekredsen fastsætte skolens vedtægt, der beskriver rammerne for skolens formål og virke m.m. Skolens vedtægt er det grundlag, som skolen skal drives på, ligesom det er her, der skal defineres bestemmelser om generalforsamling, valg af bestyrelsesmedlemmer, aflæggelse af regnskab m.m. Denne vedtægt skal som nævnt sendes til godkendelse i Undervisningsministeriet forud for skolens start. Vedtægterne skal opfylde betingelserne i *Bekendtgørelse om vedtægter for friskoler og private grundskoler m.v.*

Skolens bestyrelse

En fri grundskole skal have en bestyrelse, som er ansvarlig for skolens overordnede drift og økonomi. Bestyrelsen skal bestå af mindst 5 medlemmer, hvoraf mindst 2 skal være forældre til børn på skolen og udpeget af forældrekredsen, hvilket typisk sker ved generalforsamlingen. Bestyrelsen, der er skolens valgte ledelse, arbejder tæt sammen med skolens daglige ledelse. Det er bestyrelsens opgave at sikre optimale rammer for skolen, ligesom det er bestyrelsen, der har kompetencen til at ansætte og afskedige leder og øvrigt fastansat personale. Kravene til skolens bestyrelsesmedlemmer er beskrevet i friskolelovens § 5, hvor det også er beskrevet, at bestyrelse og personale er omfattet af forvaltningslovens bestemmelser om både tavshedspligt og habilitet.

Skolens daglige ledelse

Hvor bestyrelsen har det overordnede økonomiske ansvar, er det skolelederen der har det daglige pædagogiske ansvar og står for den daglige drift af skolen. Skolelederen ansættes (og afskediges) som udgangspunkt af bestyrelsen.

Tilsyn

En af forældrekredsens vigtigste opgaver, udover at vælge skolens bestyrelse, er at udøve tilsyn med skolens undervisning. I friskoleloven hedder det, at en fri grundskole skal give en undervisning, der står mål med niveauet i folkeskolen. Tilsynet hermed foregår på to måder. For det første er forældrekredsen forpligtet til at udøve et løbende tilsyn med undervisningen ved at følge med i skolens og børnenes arbejde i det daglige.

Udover forældrenes eget tilsyn, skal forældrekredsen også vælge et eksternt tilsyn, der bl.a. skal føre tilsyn med elevernes standpunkt i dansk, regning/matematik og engelsk samt med om skolens samlede undervisningstilbud ud fra en helhedsvurdering står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen. Forældrekredsen kan vælge en eller flere eksterne tilsynsførende, som skal have tilstrækkelig indsigt i skoleforhold, men som ikke må tilhøre forældrekredsen eller have anden tæt tilknytning til skolen. Forældrekredsen kan også vælge at overlade det eksterne tilsyn til kommunalbestyrelsen.

Undervisningsministeriet fører et overordnet tilsyn med alle skoler, med henblik på at sikre at lovgivningen overholdes – det kan fx være en stikprøveundersøgelse af om skolernes hjemmesider indeholder de ting der kræves. Undervisningsministeriet kan dog også i helt særlige tilfælde iværksætte et yderligere tilsyn med en skole, hvis der dukker ting op, som påkalder sig ministeriets opmærksomhed. Dette sker dog meget sjældent.

Bestemmelserne om tilsyn findes i friskolelovens kapital 3.

Bygninger

For at kunne modtage driftstilskud og drive undervisning i en fri grundskole, skal skolen råde over egnede bygninger eller lokaler. De lokaler, som en ny fri grundskole måtte eje eller have adgang til, skal godkendes til undervisningsformål. Dette gøres af kommunen og de lokale brand- og bygningsmyndigheder. Ligeledes er det her vigtigt at være i god tid, da det er en betingelse i anmeldelsesproceduren, at skolen overfor Undervisningsministeriet kan dokumentere, at den har godkendte lokaler til rådighed.

Personale

Lærerne, skoleleder og øvrige medarbejdere er naturligvis krumtappen i skolens undervisning og hverdag med eleverne og forældrene. Derudover er der ofte også tilknyttet en skolefritidsordning (SFO) med ansatte pædagoger. Ligeledes kan der være administrative medarbejdere, pedel, rengøringspersonale, køkkenpersonale m.v. ansat på skolen. Lønninger og ansættelsesvilkår for skolens personale fremgår af overenskomster, love og bestemmelser mv. som skolen skal forholde sig til.

Skolen bestemmer selv, hvem den vil ansætte til at udføre opgaverne. Der er således ikke krav om, at medarbejderne har specifikke uddannelser. Det er alene op til skolens ledelse at vurdere, om pågældende har de fornødne kvalifikationer til fx at være lærer på netop denne skole. Til gengæld er der klare regler om aflønning og andre arbejdsvilkår.

Skoleleder, lærere og børnehaveklasseleder

Lærere, ledere og børnehaveklasseledere er omfattet af en overenskomst mellem Finansministeriet og Lærernes Centralorganisation. Det er en forudsætning for at modtage tilskud fra staten, at skolen følger overenskomsten, uanset undervisernes baggrund og forudsætninger. Overenskomsten beskriver alle vilkår vedrørende løn og arbejdstid m.v. for personale, der underviser ved skolen.

Pædagoger og SFO ansatte

For ansatte i skolens fritidsordning er der også en overenskomst, som er indgået imellem Børne- og Ungdomspædagogernes Landsorganisation (BUPL) og Danmarks Privatskoleforening. Det er en tiltrædelsesoverenskomst, som skolen kan vælge at tiltræde og følge. Hvis en skole vælger ikke at følge denne overenskomst, er den ansattes vilkår reguleret af funktionærloven og den individuelle skriftlige ansættelsesaftale.

Teknisk- Administrativt Personale (TAP)

De ansatte, som ikke underviser eller er pædagoger, kaldes for det teknisk-administrative personale. Det er kontorpersonale, rengørings- eller servicemedarbejdere, pedeller, køkkenpersonale m.v. Der er indgået en såkaldt tiltrædelsesoverenskomst for rengøringspersonale, køkkenmedarbejdere og tekniske medarbejdere (pedeller mv.) mellem Danmarks Privatskoleforening og Fagligt Fællesforbund (3F).

Det er ikke et krav, at skolen følger tiltrædelsesoverenskomsten. I så fald skal de generelle

ansættelsesretlige love og bestemmelser følges. Der er pt. ingen fælles tiltrædelsesoverenskomst for skolens administrative personale.

Ansættelsesbreve

Alle ansatte ved skolen har krav på et ansættelsesbrev. På vores hjemmeside www.privatskoleforening.dk kan du hente alle relevante ansættelsesbreve. Foreningernes sekretariater bistår gerne med udfyldelsen af ansættelsesbreve.

Børnehave

I tilknytning til skolen kan der oprettes en børnehave med kommunalt tilskud efter reglerne om privatinstitutioner. Børnehaven kan i det store og hele drives efter samme retningslinjer og med samme pædagogiske grundlag, som skolen drives. Skolens bestyrelse har den overordnede ledelse.

Relevante love og bestemmelser

På vores hjemmeside www.privatskoleforening.dk kan du hente de forskellige overenskomster og rammeaftaler vedrørende personaleforhold. Undervisningsministeriets hjemmeside www.uvm.dk er naturligvis også meget nyttig. Derudover er der links til de gældende love og bekendtgørelser, der er relevante for frie grundskoler, og som skolerne skal administrere efter. De vigtigste statslige bestemmelser for privatskolerne findes i følgende dokumenter:

- Friskoleloven (Bekendtgørelse af lov om friskoler og private grundskoler m.v.)
- Tilskudsbekendtgørelsen (Bekendtgørelse om tilskud m.v. til friskoler og private grundskoler m.v.)
- Revisionsbekendtgørelsen (Bekendtgørelse om revision og tilskudskontrol m.m. ved frie grundskoler m.v.)
- Regnskabsbekendtgørelsen (Bekendtgørelse om regnskab for frie grundskoler m.v.)
- Tilsynsbekendtgørelsen (Bekendtgørelse om valg af tilsynsførende ved friskoler og private grundskoler m.v.)
- Vedtægtsbekendtgørelsen (Bekendtgørelse om vedtægter for friskoler og private grundskoler m.v.)
- Tilsynsvejledning (Vejledning om undervisningspligtens opfyldelse i friskoler og private grundskoler og tilsynet hermed)

Yderligere information

Danmarks Privatskoleforenings sekretariat bistår med rådgivning og står i øvrigt til rådighed for oplysninger m.m. Man kan henvende sig telefonisk eller pr. mail. Vi deltager også gerne i møder.

Med venlig hilsen
Danmarks Privatskoleforening

